

Dit is weer een sterk voorbeeld hoe nodeloos ingewikkeld de lappendeken aan regels om de lusten en lasten eerlijk-achtig te verdelen is geworden.

Zie ook mijn reactie van 29 januari op de internetconsultatie

"Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden"

(<https://www.internetconsultatie.nl/kwijtscheldingbelastingmedeoverheden/reactie/1f9d5756-a586-4aa4-a890-3139d1bcfc1a>), inclusief voorstel om spaargeld om te rekenen naar een fictief inkomen ter stroomlijning van de discussie hoe dit mee moet wegen bij de bepaling van toeslagen, kwijtschelding van belasting of, in dit geval, een eigen bijdrage.

Goed beschouwd zijn maar een beperkt aantal parameters bepalend voor welk welvaartsniveau we iemand gunnen en wat dat betekent in termen van wenselijke geldstromen tussen die persoon en de Staat. Het aantal knoppen om aan te draaien dat de overheid zichzelf heeft gegeven is vele malen groter.

Als je op basis van N parameters wilt uitrekenen hoeveel geld iemand moet ontvangen van, of afdragen aan, de Staat om qua welvaartsniveau binnen de politiek/maatschappelijk wenselijke bandbreedte te komen, en je hebt M knoppen om aan te draaien, zul je M - N randvoorwaarden moeten formuleren om met alle dwarsverbanden tussen de effecten van die knoppen rekening te houden. De hier voorgestelde correctie is nodig omdat weer eens een dwarsverband aan de aandacht was ontsnapt.

Mijn advies: benoem, gegeven iemands persoonlijke situatie, de relevante parameters die die persoon zelf in de hand heeft, en het verband tussen die parameters en het welvaartsniveau dat we blijkens de huidige lappendeken aan regels die persoon gunnen. Merk op dat elk zo'n verband in eerste benadering lineair is, en stap van de lappendeken over op de lineaire relaties die dat verband zo goed mogelijk benaderen. Bijvoorbeeld: werk moet lonen, dus gun iemand in de bijstand een passend, vast percentage van het geld uit eventuele bijverdiensten bovenop de uitkering. (Misschien wel meer dan 100 procent, voor iemand met een urenbeperking.) En de in de WMO geregelde voorzieningen moeten betaalbaar zijn, dus laat de persoon een passend, vast percentage als eigen bijdrage meebetalen aan die voorzieningen. (Misschien wel 0 procent, om zorgmijding tegen te gaan.)

Voor alle duidelijkheid: met deze "passende, vaste percentages" bedoel ik tarieven die (op basis van objectieve criteria) afgestemd zijn op de persoonlijke situatie en die daarom van persoon tot persoon verschillend kunnen zijn. Houd aan de eenmaal individueel afgesproken lineaire relaties vast zolang de parameters binnen een eveneens afgesproken geldigheidsdomein blijven. Stel de formule bij als de persoonlijke situatie structureel verandert, en gebruik ook weer lineaire relaties voor een geleidelijke overgang van de ene naar de andere formule. Bijvoorbeeld voor een overgangperiode van een jaar: na N maanden bedraagt de geldstroom vanuit of naar de Schatkist $N/12$ van het bedrag volgens de nieuwe plus $(12-N)/12$ van het bedrag volgens de oude formule.

Het grote voordeel van lineaire relaties is dat elke combinatie ervan ook weer lineair is. Dat houdt het stelsel beheersbaar. Los daarvan zijn lineaire relaties inzichtelijk. Beleidsmakers kunnen makkelijker de doorwerking van een aanpassing overzien dan wanneer er allerlei discontinuïteiten, onderlinge afhankelijkheden (bijvoorbeeld via vermogen of inkomen) en niet-lineariteiten in het stelsel zitten, en het stelsel is ook makkelijker aan het publiek uit te leggen.

NB Het is niet nodig de hele lappendeken in een keer te lineariseren, je kunt ook met enkele onderdelen beginnen, als je de gelineariseerde relaties maar "bovenop" de lappendeken legt en niet "eronder" waardoor je alsnog jezelf in de weg zit met inkomensafhankelijke bepalingen.